

ОСОБЛИВОСТІ ДОСЛІДНИЦЬКОЇ ТА ПРОЕКТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ЗНЗ

Черненко В.В., магістрант спеціальності «Хімія»;

Прибора Н.А., к.пед.н.

Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова

Створення єдиного освітнього простору в Європі, приєднання України до Болонського процесу вимагає реалізації принципу “навчання через дослідництво”. Важливо домогтися не стільки запам'ятовування конкретних відомостей, скільки досягти усвідомлення загальних закономірностей, сформувані в учнів уміння п ізнавальної діяльності на рівні їхнього вільного практичного застосування. Підвищуються вимоги до рівня інтелектуального і особистісного розвитку випускників. Для їх успішної самореалізації важливим є рівень сформованості дослідницьких умінь.

Активне залучення школярів до дослідницької діяльності не тільки сприяє кращому опануванню навчальної програми, а й розвиває творчі здібності, логічне мислення, створює внутрішню мотивацію навчальної діяльності загалом. Навчально-дослідницька діяльність – один із способів реалізації особистісно зорієнтованого підходу в освіті, оскільки опирається на суб'єктний досвід учня, осмислення прийняття цілей діяльності, створення умов для розкриття особистісного потенціалу.

З точки зору освітньої практики, важливо, що проектування і дослідження тісно пов'язані з прогнозуванням, а тому можуть служити ефективним інструментом розвитку інтелекту і креативності дитини у навчанні. Саме це їх і об'єднує. Проте між ними є істотні відмінності. Проектування пов'язано з реалізацією задуму, дослідження – з пошуком і розумінням реального.

Дослідницька та проектна діяльність можуть «перетинатися», переходити одна в іншу. У певних ситуаціях неможливо провести межу між дослідницькою і проектною діяльністю. Дослідницька діяльність може виступати одним з напрямків роботи в рамках проекту. Дослідницька діяльність виступає як форма організації освітнього процесу, як мотивована самоорганізована

діяльність, обумовлена логікою наукового дослідження і особистісним ставленням до проблеми, направлена на отримання нового знання. Водночас її метою є не тільки кінцевий результат, а й сам процес, в ході якого розвиваються дослідницькі здібності учнів. Організацію дослідницької діяльності школярів розглядають як інноваційну освітню технологію, яка служить засобом: комплексного рішення завдань виховання, освіти, розвитку в сучасному соціумі; трансляції норм і цінностей наукового товариства в освітню систему; розвитку інтелектуального потенціалу суспільства. Будь-яке нове уміння – результат аналізу і синтезу, що формується на основі накопичених людиною попереднім досвідом знань, навичок та раніше набутих умінь. Таким чином, формується система умінь різного рівня, і ця система здатна до розвитку. Дослідницькі уміння розглядаються у структурі дослідницької діяльності і належать до загальнонавчальних – надпредметних умінь. Дослідницька діяльність – на відміну від проектної – вільніша і гнучкіша.

Навчальне дослідження повинно відбуватися у процесі співпраці учня з педагогом. Це спільна діяльність двох суб'єктів над об'єктом дослідження, в результаті якої отримують об'єктивно або суб'єктивно нове знання, або відкривають нову якість уже відомого знання. При цьому виникає не тільки пряма передача інформації від суб'єкта-педагога до суб'єкта-учня, але й виникає зворотній інформаційний зв'язок: від учня-дослідника до педагога-керівника.

Відповідно до Державного стандарту базової і повної середньої освіти вивчення наук природничого циклу повинно забезпечувати формування наукового світогляду і критичного мислення учнів завдяки засвоєнню ними основних понять і законів природничих наук та методів наукового пізнання, вироблення умінь застосовувати набуті знання. Для цього в основній школі учні повинні набути досвіду практичної та експериментальної діяльності, навчитись застосовувати знання у пізнанні світу. А відтак, набуття знань про методи наукового пізнання, формування дослідницьких умінь виступають важливою складовою змісту освіти.